

Johansen, B. T. (2026). Å være STOR professor er ingen liten oppgave.
I A. J. W. Andersen (Red.), *Mellom tradisjon og fornyelse: En professorrolle i endring*
(s. 119–131). Fagbokforlaget. <https://doi.org/10.55669/oa810309>

Kapittel 9

Å være STOR professor er ingen liten oppgave

Bjørn Tore Johansen

Jeg har latt meg fortelle at jeg alltid har vært interessert i hvordan ting i naturen henger sammen. Jeg tilbrakte mye tid i skogen. Der fanget jeg som liten gutt alt fra maur, humler og sommerfugler, og jeg samlet på salamandre, fugleegg og små fisk som ble oppbevart i brønnen vår til min fars fortvilelse. Nå ble jeg ikke biolog, men jeg tok lærerutdanning og ble lærer. Dette var sannsynligvis et resultat av at jeg, så lenge jeg kan huske, har vært opptatt av hvordan vi lærer oss ulike ting. Dette gjelder like mye hvordan barn lærer å gå og å snakke, som hvordan en skuespiller eller en musiker er i stand til å utføre sin kunst. Og det som kanskje fascinerer meg aller mest, er hvordan ulike idrettsutøvere er i stand til å utføre kroppslige bevegelser som både forbløffer og begeistrer mange av oss.

Dette engasjementet førte til studier innen både pedagogikk og psykologi, men kanskje aller viktigst: til at jeg endte opp på Norges idrettshøgskole i Oslo, der jeg ble inspirert og formet til et liv i academia. Her endte jeg opp med en doktorgrad i idrettspsykologi, der jeg fikk muligheten til å studere, analysere og beskrive hvordan idrettsutøvere erfarer og er i stand til å utføre unike idrettslige prestasjoner. Dette la igjen grunnlaget for en søken etter svar på en utfordring som fremdeles opptar meg som professor: hvordan vi erfarer et fenomen, er med på å styre eller regulere våre handlinger i forhold til dette fenomenet, og hvordan vi handler i forhold til et fenomen, er igjen med på å avgjøre hvordan vi erfarer dette fenomenet.

Den tidligere og litt kontroversielle engelske fotballmanageren Brian Clough skal ha uttalt: «God created grass for various reasons; for cows to eat so that they could give us milk to drink, and so that Man could play football». Hvorvidt gresset ble skapt for at vi skulle kunne spille fotball, eller hvorvidt skogen ble skapt for at vi skulle kunne løpe orientering, skal være usagt (Johansen, 1997). Ikke desto mindre er dette to arenaer som har spilt en stor rolle i mitt liv, også det akademiske. Som aktiv orienteringsløper og trener, inkludert en periode som landslagstrener i orientering, og som spiller, trener og ikke minst dommer i fotball, har dette formet mye av livet mitt generelt, og kanskje rollen som professor i idrettsvitenskap ved Fakultet for helse- og idrettsvitenskap ved Universitet i Agder (UiA) spesielt.

Å være STOR professor

Det stilles mange forskjellige krav og forventninger til en professor, og disse er mest sannsynlig ulike innenfor ulike fagområder og ulike akademiske institusjoner. Likevel vil jeg driste meg til å hevde at noe kan være nokså universelt når det gjelder rollen til en professor: *du må være på riktig plass til rett tid for å ta en korrekt avgjørelse*. Dette er påfallende likt, og i overensstemmelse med, det som gjelder for en orienteringsløper ute i skogen eller en fotballdommer ute på spillebanen.

Etter å ha forsket på dommerrollen i fotball i mer enn 15 år, og observert gjennom mitt arbeid som dommerveileder i Norges fotballforbund de siste ti årene, ønsker vi å dyrke frem dommertyper som fremstår som STOR kampleder i sitt management ute på banen. S står for *salg* av avgjørelser, T står for *taktikk*, O står for *oversikt*, men R står for *reaksjon*. Så vil kanskje noen være uenige i at dette i det hele tatt kan overføres til professorrollen i akademien. De vil i tillegg kunne hevde at dette er å akseptere at styringsideologien preget av New Public Management har fått etablere seg ved norske universiteter (Tjora, 2019).

Jeg vil faktisk hevde det motsatte ved å si at tenkning rundt en STOR professortype er å sette søkelys på refleksjonsmodellen fremfor markedsmodellen (Tjora, 2019). Kanskje kan STOR-tenkningen rundt professorrollen muliggjøre det å skape en bedre verden ved hjelp av kunnskap og kompetanse, slik redaktør Andersen uttrykker det i innledningskapittelet i denne boken? La meg utype dette.

Idrettskontekster og refleksjon

Dersom vi tar utgangspunkt i og aksepterer likhetene mellom det å være en orienteringsløper eller en fotballdommer og rollen til en professor ved et norsk universitet, vet vi allerede litt om suksesskriteriene for en orienteringsløper (Johansen, 1997) og om når en fotballdommer tar korrekte avgjørelser (Johansen & Giske, 2019). For å lykkes i orientering og som fotballdommer handler det om å ha nærhet, vinkel og innsikt i en situasjon, et objekt eller en

hendelse. Det samme må kunne sies om en professor som lykkes i sin virksomhet. Det handler mye om å se, oppfatte og benytte de handlingsrelaterte kvalitetene ved et objekt, en situasjon eller en hendelse, eller affordances (Gibson, 1979), som tilbys i de ulike omgivelsene eller konteksten man selv ofte er en betydningsfull del av.

En STOR professor kan lykkes i å formidle kunnskap og utvikle kompetanse dersom hen ikke bare tar hensyn til konteksten, men også forstår hva dette innebærer gjennom å ha et kontekstualistisk verdenssyn på utvikling og læring (Johansen, 2009). Å ta hensyn til konteksten, som man alltid skal gjøre i all pedagogisk virksomhet, vil først og fremst si at vi erkjenner at vi alle er i stadig interaksjon med mer eller mindre komplementære kontekster i hverdagen. Når menneskelig utvikling (læring) foregår, er det interaksjonen som utvikler seg (Johansen, 2009). Det er ikke alltid lett å ha dette perspektivet når man som professor er midt oppe i en forelesning eller i en veilednings-situasjon, der man ofte er opptatt av et gitt mål eller læringsutbytte.

Kontekstens betydning for menneskelig utvikling og læring kan forstås gjennom en organismisk tilnærming (Lerner, 2021), som legger til grunn det enkelte individs rolle i en psykologisk utviklingsprosess. Denne tilnærmingen vektlegger betydningen av at utviklingsprosessen avhenger av den enkelte professor sin rolle i den dynamiske interaksjonen som utspiller seg mellom professoren og studentene eller kollegaene, og at du som professor, med din historie og bakgrunn, må betrakte deg selv som en aktiv deltaker i prosessen. Utviklingsprosessen, det vil si graden av læring, er avhengig av samstemmigheten, eller «goodness of fit» (Lerner, 2021), mellom to likeverdige individer og ikke et asymmetrisk forhold.

For en professor kan det å skape slike likeverdige og symmetriske forhold i sin dagligdagse hverdag være en utfordring. Ofte stilles det forventninger om at man skal ha svaret på alt, og man kan oppleve en underdanighet fra studenter og kollegaer som ikke er professorer. Det var derfor interessant at vi i vår studie av ulike veilederteam for doktorgradsstudenter fant at det de ulike professorene vektla som noe av det viktigste for å lykkes, var å skape nærhet og likeverdighet i veiledningsmøtene (Johansen et al., 2019). Selvsagt var disse professorene opptatte av å skape kunnskap, ekspertise og refleksjon, men de var mest opptatte av de komplementære kompetansene som, sammen med doktorgradsstudentene, ble skapt i veilederteamene.

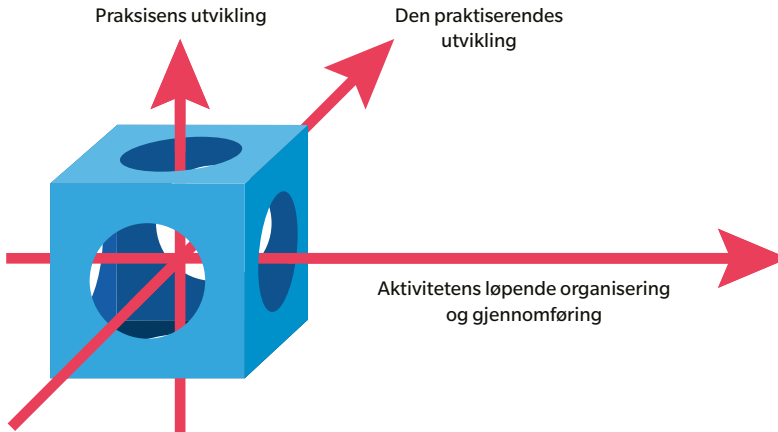
På mange måter opplevde de at det viktige er å påvirke den påvirkningen som allerede er til stede i disse møtene. Jeg vil gå enda litt lenger og hevde at vi som professorer i vår hverdag oftere må la oss fascinere av andres utvikling (Johansen, 2009). Da vil det være lettere å la andre skinne og heller innta en rolle litt mer i skyggen.

Kritiske røster vil nå kanskje hevde at jeg er for opphengt i betydningen av den økologiske validitet og den etnografiske og kulturelle betydning i mine resonnementer omkring ulike kognitive fenomener som utvikling og læring hos oss mennesker. Ikke desto mindre er det min påstand at mange av de fundamentale problemene vi i dag finner i kognitiv vitenskap, er en konsekvens av vår ignorering av kognisjonens natur i hverdagslige, naturlige sammenhenger. Dette er kanskje spesielt tilfellet når det gjelder for eksempel det kognitive fenomenet læring, eller hvordan vi mennesker tilegner oss kunnskap om verden. Eller: hvordan skal en professor lykkes med å formidle kunnskap og å utvikle kompetanse for å skape en bedre verden.

Hutchins (1995) har studert kognisjon, altså menneskers tanker og handlinger, lokalisert i rom og tid i en sosial-historisk-kulturell kontekst. Det er grunnlag for å si at Hutchins er en «situated» eller situert kognitivist. Han forsøker å forklare menneskelige handlinger ikke i termer av et individs eller flere individers mentale tilstand, slik det ellers er vanlig innenfor mange andre retninger i kognitiv vitenskap, men i termer av hva som foregår mellom individ (professoren) og mellom individ og situasjoner (student / forelesning). Sentralt hos Hutchins, og hos andre som har studert situert læring (Lave & Wenger, 1991), er at legitimert, perifer deltakelse i et samfunn der praksis utøves, må stå sentralt for å øke forståelsen og identiteten til det praksissamfunnet man er en del av.

Figur 9.1

Hutchins kube. Viser et øyeblikk i menneskelig praksis (fritt etter Hutchins, 1995).

Hutchins, Lave, Wenger og andre innenfor det situerte perspektiv presiserer at det å lykkes, eller å tilegne seg ekspertise, er en tilegnelse som er for komplisert til å bli diskutert i et snevert og enkelt språk om mål, oppgaver og kunnskap. Hutchins (1995) har likevel konstruert en kube (se figur 9.1) som er ment å representere ethvert øyeblikk i praksisen til en kognitiv aktivitet og, som han selv legger til, ethvert øyeblikk i menneskelig praksis. Figuren viser den løpende organiseringen og gjennomføringen i en pågående aktivitet. Den kan derfor utmerket godt fungere som en illustrasjon på hvordan en student, ved hjelp av en professor, over tid blir en ekspert på et eller annet fenomen.

Dette er riktignok en skjematisk fremstilling, men den har likevel en viss verdi når det gjelder å illustrere hvordan læring foregår, eller hvordan tilegnelse av kunnskap eller kompetanse om et fenomen skjer. Figuren tydeliggjør også betydningen av at en professor ikke bare må forstå konteksten, men også kontekstens utvikling under sin pedagogiske virksomhet.

STOR professor – å være litt fotballdommer

For en professor ved universitetet handler det mye om å forstå kontekst. Ofte må man være på rett sted, til rett tid og med rett kapasitet. Dette er nøkkelord for oss når vi som fotballdommere møter ulike spillere eller trenere. Med kapasitet menes blant annet at vi er så godt fysisk forberedt at vi oppfatter hva som faktisk har skjedd i en situasjon ute på banen, slik at vi kan ta en korrekt og rettferdig avgjørelse (Erikstad & Johansen, 2020; Johansen & Erikstad, 2018, 2021). I tillegg ønsker vi å utføre dette med et glimt i øyet, slik at alle aksepterer oss som dommere eller professorer, og slik at vi sammen kan trives på fotballarenaen eller i akademia.

Dette er stikkord og et bilde på hvordan jeg opplever kravene og forventningene som stilles til meg som professor, i møte med studenter og kollegaer ved fakultetet der jeg i dag arbeider.

Både professorrollen i akademia og dommerrollen i fotball har utviklet seg og endret seg, og jeg vil våge å hevde at det er til det bedre. La meg underbygge dette ved å beskrive «dommertypen» før og nå, der jeg også har «professortypen» litt i tankene. Felles for begge disse rollene er at man har gått fra å være en liten til STOR utøver av rollen:

Tidligere:

- Autoritære
- Regelorienterte
- Tøffe, «knallet til med kort»
- Var «utilnærmelige»?
- Dårlig på mottak av kritikk?
- Ingen kommunikasjon med spillere?
- Varierende fysikk/kosthold?

Nå:

- Aksept
- Salg av avgjørelsene
- Må kommunisere godt, «få de vanskelige med deg»
- Stor fysisk kapasitet
- Opptatt av livsstil/holdninger/kosthold
- Alt blir filmet – mediehandling – ydmykhet

I likhet med dagens fotballdommere må en professor ganske ofte overbevise og «selge» sine argumenter til studenter, og enkelte ganger også til kollegaer, uten å fremstå for suveren. For å kunne gjøre dette vil jeg mene at det å benytte

klokskap fremfor kunnskap, svært ofte er en god løsning. Når det gjelder hvilken taktikk en professor skal benytte seg av, handler mye om å vite når og hvordan man skal være tydelig, for eksempel overfor doktorgradsstudenter i en veiledningssituasjon. Dette var et av kriteriene vi fant i vår undersøkelse av suksessfaktorene hos professorene i veilederteam av doktorgradskandidater (Johansen et al., 2019). Medlemmene i de ulike veilederteamene la vekt på at man måtte være strategisk uten å være kalkulerende i sin virksomhet. Å være STOR professor handler kanskje mye om å legge til rette for en løpende organisering av en aktivitet som utvikler seg ulikt, både i styrke og tid, slik Hutchins (1995) har beskrevet øyeblikk i menneskelig praksis. Dette er kanskje spesielt nødvendig når faglig (og menneskelig) veiledning av studenter foregår.

At en professor må ha oversikt og innsikt i sitt fagfelt, burde nærmest være en selvfølge. Like fullt er det en utfordring å ha et nødvendig overblikk i sin professorgjerning, der man må være oppdatert og ikke utdatert (Johansen et al., 2019). En av flere forventninger som stilles til oss professorer, er at vi kommer med en reaksjon i forbindelse med et eller annet. Det å reagere på noe, ofte med en forventning om kort responstid, kan oppleves som utfordrende. Derfor er det i mange tilfeller avgjørende å forstå både hvorfor man må reagere, og at man faktisk må reagere. Det å la være, å unngå, eller å ta en avgjørelse for å gjøre det mest mulig komfortabelt for seg selv og unngå bråk, har både professorer og fotballdommere fått erfare ofte er en dårlig løsning (Erikstad & Johansen, 2020; Johansen & Erikstad, 2021; Johansen et al., 2019).

STOR professor – å være litt orienteringsløper

Felles for både en professor og en orienteringsløper er å finne frem i ukjent landskap. Helt siden de første dagene av menneskets historie har det å finne frem i ukjent landskap vært av betydning. Ofte kunne livets eksistens basere seg på hvor dyktige menneskene var til dette. På den tiden da menneskene levde i huler og gikk på jakt, måtte de være i stand til å finne veien tilbake til familien med utbytte etter jaktturen. Senere ble menneskene nomader og samlet seg i flokker, og da var det viktig å finne veien til nye fruktbare områder for føde til sine unge husdyr. Enda senere, som handelsmenn, ble det

nødvendig å finne veien over land og sjø for å kjøpe og selge varer. Dermed oppsto det et behov for å kunne navigere nøyaktig.

I motsetning til visse landdyr og fugler hadde menneskene aldri lært å finne sin vei ved hjelp av instinkt, men måtte basere sin ferdsel på naturens egne «veiskilt». Etter hvert ble menneskene ganske dyktige til å benytte seg av de ulike «skilt» de var omgitt av i naturen, som for eksempel solen og stjernene på himmelhvelvingen. Etter hvert laget menneskene enkle skisser og kart som kunne være til hjelp for å huske ulike reiseruter mellom ulike steder. Ikke mindre viktig var det at man på denne måten kunne formidle videre sin kunnskap om egnede reiseruter til andre. Som professor opplever jeg ofte at det jeg ønsker å overlevere til mine studenter og kollegaer, nettopp er kunnskap om en mulig reiserute for å nå ulike akademiske mål.

Som professor føler jeg ofte at jeg blir vurdert på min evne til å finne frem i ukjent terreng eller å navigere i utfordrende farvann. Dette gjelder i de aller fleste sammenhenger, enten det er gjennom eget forskningsarbeid, forelesning eller kanskje ikke minst gjennom veiledning av studenter eller andre kollegaer. Men nærmest uavhengig av hvilke utfordringer jeg møter, blir ikke trangen til å finne frem i ukjent landskap noe mindre. Snarere tvert imot: Det å finne den ukjente veien har alltid lokket meg. Jeg har nok ikke hatt den samme trangen som Leiv Eiriksson, Christopher Columbus, Vasco da Gama og Marco Polo, for å nevne noen, hadde til å finne den ukjente vei til ulike bestemte mål rundt om i verden (Johansen, 1997). Men søken etter nyttig viten, kunnskap og klokskap for å løse rollen som STOR professor er fremdeles sterk.

Det kan kanskje diskuteres hvor bestemte disse geografiske målene var når det gjelder en mann som Christopher Columbus og hans oppdagelsesferd til Amerika. Litt spåkefullt blir det hevdet at Columbus var den første orienteringsløperen fordi da han seilte ut visste han ikke hvor han skulle. Da han kom frem visste han ikke hvor han var, og da han kom hjem visste han ikke hvor han hadde vært (Johansen, 1997). Som professor er det lett å gå seg vill, men jeg håper og tror at de aller fleste av mine professorkollegaer unngår Columbus sin litt tilfeldige navigering. Og selv om Christopher Columbus har fått et fortjent ettermæle som maritim oppdager, ble han vel heller aldri utnevnt som professor?

Orienteringsløpere benytter seg av orienteringsteknikk, som er blitt innarbeidet som en betegnelse på hvordan en orienteringsløper utfører

kartlesing, beregner retning og avstander, velger vei og styrer seg langs denne veien gjennom skogen. Bruken av de ulike teknikkene i orientering lar seg ikke så lett observere som i andre idretter, selv om jeg viet mitt hovedfags- og doktorarbeid til dette. Teknikken baseres ikke i hovedsak på en lett observerbar motorisk-koordinativ beredskap, men snarere på en kognitiv beredskap eller forventning. Jägerström (1969) beskriver denne beredskapen på en innsiktsfull måte: «Självväld väg i skog och mark, tankens skärpa vid kroppslig möda, snabba beslut under spännande tevling» (s. 39). Denne beskrivelsen tror jeg mange av mine professorkollegaer vil kunne gjenkjenne når det gjelder innholdet i rollen som professor, og som jeg mener passer godt til rollen som STOR professor.

Etter å ha studert hvordan orienteringsløpere erfarer et orienteringsløp, for å kunne beskrive kognisjon eller beredskap i orienteringsløp (eller forventning, som jeg valgte å kalle det i mitt doktorgradsarbeid) (Johansen, 1997), kom jeg frem til en oppsummering som på mange måter også kan være dekkende for den beredskapen eller forventningen jeg har for å løse professorrollen:

- Samlet oppfatning av hele oppgaven
- Aktiv mestringsstrategi
- Nøyaktig planlegging
- Søke etter muligheter og mål
- Handlingsplan
- Handlingsorienterte

Dette er ikke bare noen av forutsetningene for å oppnå flyt eller harmoni som man er i besittelse av når man gjennomfører et orienteringsløp, men også en beskrivelse av de kognitive egenskapene, eller den kognisjonen, jeg benytter i streben etter å være STOR professor.

STOR professor – bruk sunn fornuft

En professor og en fotballdommer må begge forholde seg til både skrevne og uskrevne regler og retningslinjer. For en fotballdommer er det 17 regler

i regelboka som skal følges, og i tillegg er det nye retningslinjer foran hver sesong som skal tolkes og praktiseres. Like fullt er den kanskje viktigste regelen regel 18, som altså ikke står i regelboka, og heter sunn fornuft. Denne regelen brukes hele tiden, men spesielt i vanskelige situasjoner som konflikter eller uoverensstemmelser, der det handler om å forsøke å løse de utfordringene som har oppstått.

Jeg vil også hevde at en professor ofte må benytte seg av sunn fornuft i ulike situasjoner, og kanskje spesielt i konflikter eller i vanskelige situasjoner som oppstår. Samlivsterapeutene Gottman og DeClaire (2017) har foreslått fem steg til å løse konflikter der mennesker opplever at det er vanskelig å komme seg gjennom krangel eller uenighet, for eksempel en faglig uenighet. Jeg nøyer meg med å minne om det første steget Gottman foreslår; «Start samtalen uten kritikk mot eller forakt for den andre personen». Dette krever både sympati og ikke minst empati med sine medmennesker. I tillegg bør bruk av sunn fornuft være et resultat av livserfaring, der din kongruens og en ikke-dømmende positiv selvaktelse står sentralt. Den amerikanske humanpsykologen Carl Rogers (1955) la i sin personlighetspsykologi særlig vekt på å sette søkelys på personen, det å ha empati med deres historie og å favorisere utviklingen av deres potensial. Å utvikle eget, eller kanskje aller mest andres, selvilde kan ofte være avgjørende for både tilpasning og mistilpasning. En slik tilpasning kan være avgjørende om du skal lykkes i å være en stor dommer på fotballbanen eller en stor professor i akademien.

Ettertanke

Uavhengig av hvilken stilling, posisjon eller rolle du er satt til å utføre, krever dette en omfattende investering og arbeidsinnsats over tid. Store deler av min egen virksomhet har gått med til å reflektere over det jeg gjør, hvordan jeg gjør det, og hvorfor jeg gjør det. Jeg reflekterer særlig over hvordan andre opplever, oppfatter og erfarer det jeg gjør – og ikke minst det vi gjør sammen. Dette gjelder enten jeg trener eller underviser i orientering, veileder eller er mentor for fotballdommere, eller – sist, men ikke minst – i min rolle som professor ved et norsk universitet. Refleksjon og refleksivitet står sentralt i alt

jeg gjør, og selv om det ofte kan være utfordrende, forsøker jeg til enhver tid å være tydelig, men ydmyk.

Med andre ord: Det å være en STOR professor er ingen liten oppgave. Det viktigste – og vanskeligste, og for enkelte litt paradoksale – er at for å fylle en slik rolle må du gjøre deg selv LITEN, og gjøre andre store, eller la andre få skinne i lyset. Først da blir du kanskje anerkjent for ikke bare å være professor i et miljø, men også for å få et omdømme som STOR professor.

Referanser

- Erikstad, M. K. & Johansen, B. T. (2020). Referee bias in professional football: favoritism toward successful teams in potential penalty situations. *Frontiers in Sports and Active Living*, 2, 19. <https://doi.org/10.3389/fspor.2020.00019>
- Gibson, J. J. (1979). *An ecological approach to visual perception*. Houghton – Mifflin.
- Gottman, J. & DeClaire, J. (2017). *The relationship cure: A 5 step guide to strengthening your marriage, family, and friendships*. Harmony.
- Hutchins, E. (1995). *Cognition in the wild*. The MIT Press.
- Johansen, B.T. (2009). Mesterlære i idrettspedagogikk – gammel vin i nye flasker? I B. T. Johansen, R. Høigaard, & J. B. Fjeld (Red.), *Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk* (s. 79–91). Høyskoleforlaget.
- Johansen, B.T. (1997). *Kognisjon i orienteringsløp. Hvordan erfarer orienteringsløpere et orienteringsløp?* Doktorgradsavhandling. Institutt for Samfunnsfag, Norges Idrettshøgskole: Oslo. Lobo Grafisk AS.
- Johansen, B.T. & Erikstad, M. K. (2018). Når dommeren i fotball dømmer feil ... En videobasert analyse av straffesparksituasjoner i Tippeligaen der norske toppdommere og toppspillere har vurdert at dommerens avgjørelse er feil. I T. Haugen & R. Høigaard (Red.), *Trender i idrettspsykologisk forskning i Skandinavia* (s. 205–224). Cappelen Damm Akademisk. <http://doi.org/10.23865/noasp.39>
- Johansen, B.T., & Giske, R. (2019). *It is all about positioning – the importance of distance, angle, and insight by the referee for making the correct decision in penalty situations in soccer*. 24th Annual Congress of the European College of Sport Science, Prague-Tjekkia, 3. juli 2019.
- Johansen, B.T., & Erikstad, M.K. (2021). A preliminary analysis of the importance of distance, angle, and insight when soccer referees make penalty decisions. *Frontiers in Sports and Active Living*, 2, 218. <https://doi.org/10.3389/fspor.2020.595703>
- Johansen, B.T., Olsen, R. M., Øverby, N. C., Garred, R. & Enoksen, E. (2019). Team supervision of doctoral students: a qualitative inquiry. *International Journal of Doctoral Studies*, 14, 69–84. <https://doi.org/10.28945/4177>
- Jägerström, E. (1969). *Banläggarboken*. Stockholm, Svenska Orienteringsförbundet.
- Lave, J. & Wenger, E. (1991). *Situated learning. Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press.
- Lerner, R. M. (2021). Children and adolescents as producers of their own development. I R.M. Lerner (Red.) *Individuals as Producers of Their Own Development* (s. 75–102). Routledge.
- Rogers, C. R. (1955). Persons or science? A philosophical question. *American Psychologist*, 10(7), 267–278. <https://doi.org/10.1037/h0040999>
- Tjora, A. (2019). Nødvendigheten av en universitetskamp. I A. Tjora (Red.), *Universitetskamp* (s. 15–45). Scandinavian Academic Press.

Seksjon 4

Universiteter i bevegelse

